

אהובתי הרחוצה והמחותלת

פרץ דרור בנאי: מחברות קליפורניה, הוצאת אבן חושן 2004 (2006), 114 עמ'

לא כך פתאום קם אדם ומחליט שהוא טס רחוק מביתו רחוק מיבשתו ועובר ימים וארצות באוויר ומגיע לפגוש את אהבתו

[מתוך הספר]

בתום המסע הזה חוזר בנאי ארצה מותש אך מאושר. ובעמודים הנועלים את הספר הוא מסכם את הטיוול היפה ואומר: "ונותרתי ממך שדוד / ונותרתי בכ שבו"; האהבה והסגידה (מרצון כמובן) שדדו אותו אך גם שבו אותו. האהבה, במלוא עוצמתה, היא שודדת, מכלה ושואבת את כל הכוחות, אך בו זמנית, גם מבשמת מעצימה ומעוררת השראה. ונוצר הרושם כי דרור בנאי, שלקה כאמור בקדחת האהבה, נסחף ברצון אל תוכה, והסחרור ההיסטרי הזה הוליד פרקי שירה יפים.

מה נותר לקורא, אם לא לקנא במשורר על שלקה בקדחת המעוררת והמבורכת הזו ששמה אהבה, הדוחפת אותך כשבו אל כיסא הכתיבה.

דפנה שחורי

אם למות, אז בצורה מסודרת

ראובן מירן: שלדגים, הוצאת הקיבוץ המאוחד 2006, 125 עמ'

לאחר פרסום סיפורו הראשון הגבעות המערביות ('משא', 1965) אמר ראובן מירן: "הבנתי שהאדם היחיד הוא בסיס הקיום האנושי ושההבדל היחיד בין בני אדם הוא זה - מי שחי חי ומי שמת מת". הליכה מעורערת על החבל הדק המפריד בין חיים למוות היא סוגיה מרכזית ברבים מסיפורי הקובץ החדש שלדגים. מירן מחזיק בהשקפת עולם סדורה באשר למושג הזמן המתעתע ביסודו. במהלך הרצאה בפני תלמידים, הוא חשף את התיאוריה שלו על הזמן. לדבריו "הזמן, לא עובר לשום מקום. אנחנו עוברים." מסיפורי שלדגים עולה כי התנועה בין החיים ובין המוות נמתחת על פני ציר זמן לא מאורגן, לעתים חסר חוקיות. במציאות המדומה של כמה מהסיפורים, הזמן אינו משמש עוגן לדמויות, בבחינת סדר אשר ניתן להיאחז בו נוכח השתלשלות האירועים, לא אחת המסתוריים, המכוננים את החיים. הזמן נדמה כמי שמתנהל על פי היגיון משלו, ואילו האדם המבולבל, נאלץ במבוכתו להתאים את קצב חייו למימד עולם של פנאי, אשר לא פעם הופך אבסורדי עבורו.

"אני שורף זמן. זמן שרוף לא משאיר סימנים" (עמ' 37), אומר המספר הגיבור ב"מה אתה רואה עכשיו, בני?" לכאורה מדובר בדרך מפוכחת ושלווה לחיות מבלי להיחרד מחמצן החיים ההולך ואוויל. אלא שההצהרה הזאת נולדת מתוך שיחה מצמררת בה האב מספר לבנו את זיכרון הינצלולו מגורל בני העם הארמני שנטבחו באכזריות.

"בשקט היא ממתנה לזמן שיחלוף על פניה ויעבור, יעבור, יעבור" (עמ' 58) - מתוארת נעמה בסיפור "השפלה הפנימית", הנפרדת בהשלמה מאמה המנוחה. יחסי אב-בת משולים כאן לזמן העובר

המשורר פיתח אידיאליזציה סביב נכדתו האהובה המצטיירת לאורך הספר כנסיכה אלוהית שהכל טוב סביבה והיא טבורו של עולם. אעיר רק, כי משפטים אלה, עם כל יופיים, בשל רגשנותם הכה גלויה, עלולים לשוות לעתים לכתוב נופך מוגזם. ועם זאת, שירים רבים בספר מדברים רבות על ההחמצה - החמצת כל הדברים שיכלו השניים לעשות יחדיו אילו לא היו רחוקים כל כך: "עוד רציתי לראותך פורחת // עוד היו לי תוכניות / עוד כיסי היה מלא עוגיות / עוד פי היה כולו נשיקות // עוד היו לי בשבילך דגים / והיו לי בשבילך ימי הולדת / והיו לי גנים / והיה כל מה שאת אוהבת" (עמ' 113), כותב המשורר בכאב. בשיר אחר אף ישאל, צובט עצמו כמו לא מאמין: "אולי זה היה ואולי לא / אולי התחלפו לי צמחים בצמחים / ומעולם לא הנחתי בידך / איצטרובל" (עמ' 110).

הסופר האיטלקי ארי דה לוקה מקדיש בספרו היפה היפוכו של אחד (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2006) פרק שלם המתייחס, באופן מצמרר ביותר, לאותו כאב הנגרם לאדם עקב הפרדה מיקריו, כשאת הנותרים על הרציף הוא מתאר כ"חתיכות של משפחות נשארות על הרציף, קטועות איברים מפרידות"; לעומתו, מטפל דרור בנאי בנושא כאוב זה באופן אופטימי הרבה יותר. וניכר, כי עיקר יופיו של מחברות קליפורניה הוא בדרך הקלילה כביכול בה בחר בנאי לנקוט, עד כי לעתים נדמה במהלך הקריאה כי על אף הכאב שבידיעה כי "שהותו תסתיים והכרטיס יפוג", שירים מוארים אלו כמו נכתבו במשיכת קולומוס קלה, תוך ישיבה מסחררת על לגלגל ענק בלונה פרק או מעל מכונת הימורים המבהבת.

היבט נוסף, חבי יותר, שקיים בספר, הוא ההשקה הבלתי נמנעת בין זיקנה לינקות. ינקותה של לין, וגופה הקטן והנמרץ שחיים חדשים מפעפעים בו, מדגישים ביתר שאת את זיקתו של הסב העייף החרד מהזיקנה המשחיתה והמאיימת; הוא כותב: "שכשגדלי לין / בטח אני אוקין / וזיקניו עיני / וזיקניו ידי / וזיקניו אוזני / ואתקשה לחצות יבשות וימים / ולבוא שוב להניף אותך באויר" (עמ' 7-8).

מחברות קליפורניה, ספרו ה-14 של המשורר והמתרגם פרץ דרור בנאי, הוא מעין שיר הלל אחד ארוך ונרגש שכתב המשורר לנכדתו לין, תינוקת כבת עשרה חודשים אשר מתגוררת הרחק ממנו, מעבר לים. ב-114 עמודי שיר, הכתובים בסגנון פרוזאי, מתאר דרור בנאי, בנשימה עצורה, את ביקורו הקצר והנסער בקליפורניה, מקום מגוריה של לין. המשורר מאוהב בנכדתו והוא צועק את אהבתו לעולם. דומע מהתרגשות, הוא מניף אותה באוויר, נושא אותה על כתפו, פורס לה מנשמתו ביסקוויט, מגלגל את עגלתה באינספור אתרים נוצצים, ומפנק אותה בוותירוסים. כשאת תעלוליה, פעלוליה, קסמיה, צלילי צחוקה ותנועותיה הוא יצרוב על טיוטת לבו ואחר כך "ירוך לרשום בשורות / וידע וידעו אחרים" (עמ' 114)

ניכר כי הספר נכתב ב'מכה אחת', תוך התלהבות אמיתית גדולה. רבים מן השירים נשמעים כמו מתוך גרון חנוק מדמעות והקריאה בהם דומה לדפדוף ב"אלבום שאין בו מקום אפילו לנשום" (עמ' 24); דרור בנאי המאוהב מסוגל אפילו להגדיר את השהות הקצרה בת הארבעים וחמש דקות במחיצת נכדתו כ-"ארבעים דקות שהם חיי נטו" (עמ' 31) או להכריז: "לא אמות בכזאת קלות / גם אם המוות הוא מטאפורי" (עמ' 59).

גם אתרי הנופש המקסימים, הגלריות על שכיות החמדה שבהן, הכיכרות ההומים בתירים או אורות לאס ווגאס הנוצצים, הם כאין וכאפס מול יופייה, קסמה וחד-פעמיותה של נכדתו אשר מצליתה לרתקן ולהפעימו אלפי מונים מכל מה שיראה סביבו. מכאן ברור כי יופיו של הביקור המסחרר הזה נגזר רק מנוכחותה.

רבים מאיתנו מכירים ודאי את הגעגועים הצורבים והמתסכלים שאנו חשים כלפי יקירינו אשר חיים הרחק, מעבר לים. ואכן מבנה ספר זה תואם להפליא את מהלכי הנפש המתחוללים בנו כשאנו נפגשים עם יקירינו לזמנים קצובים של מפגש, שהייה יחדיו, ולאחריה הפרידה הכואבת הגוררת בעקבותיה מעין צניחה רגשית. ואין זה משנה כלל וכלל אם המדובר הוא במפגשים בין נכדה וסבא, או בין גבר לאשה, או בין אם ובנה. מצב של פרידה ממושכת כשלעצמו, גורם לנו לפתח, לעתים, אידיאליזציה סביב מושא אהבתנו. ואכן, במרבית שירי ספר זה ניכר כי